

38. Ebicykel 2021 - “Východniarsky Šmodrch”

-denníček MarkytanKy –článok do Kozmosu s dodatkom

“Memoriál Daniely Kunzovej, Pavla Kleczka, Zdenka Taranta”.

Pripomienka na : **RNDr. E. Csereho, Ing. V. Žilinského, E. Krchovú, D. Krchu**

**Lipa naša, v bránach Slovanov kostola, to buď aj potomkom, čo si otcom bola
Andrej Sládkovič**

Napriek problémom súvisiacich s pandémiou a pretrvávajúcou výnimočnou situáciou sa podarilo vo veľmi krátkom čase zabezpečiť náhradnú verziu **“Východniarskej čižmy 2020”**. S odstupom času si ale uvedomujeme, že za úspechom bola hlavne túžba všetkých osobne sa stretnúť, pospomínať na tých, ktorí odišli na cestu bez návratu, a predovšetkým spoločne osláviť guľaté výročie nášho hejtmana RNDr. Jiřího Grygara.

Ebicyklisti očakávali júlový spln Mesiaca s veľkým napätím, lebo hrozili extrémne vrtochy počasia. Väčšina využila možnosť pricestovať do Prešova autom, odparkovať ho tam a priviesť si na Ebi nadštandardnú bagáž. A tak si ku Covid pasu pribalili gumáky, hubertus, aj krém na opaľovanie. Našli sa aj takí, ktorí pricestovali o deň skôr, aby okrem iného stihli prednášku Pavla Gáboru na tému **“Vatikánske observatórium včera a dnes.”** Slávnostnému zahájeniu Ebicyklu predchádzalo prvé stretnutie s astronómiou vo vynovenej KH a planetáriu v Prešove, kde nás srdečne prijali manželka Kolivoškovci a prišla nás pozdraviť aj p. Lencová, bývala riaditeľka KH.

“Východniarsky Šmodrch 2021” bol slávnostne zahájený 17. júla v neskorých nočných hodinách. Pôvodný počet 47 prihlásených sa žiaľ kvôli prísnyim vyhláškam o Covide znižoval a napokon ustálil na 35 ebilidičiek. V nedeľu sa od skorých ranných hodín ebicyklisti rojili smerom na Fintice, známe návštevou L.van Beethovena, Bardejov do Roztokov, lebo nik nechcel podceniť predpoveď počasia. Bola to tranzitná etapa, lebo na pondelok sme mali dohodnutú prehliadku Bardejova aj so sprievodkyňou. Od p. Švecovej sme sa dozvedeli všetko podstatné o slávnej minulosti mesta, ktoré je od r 2000 chránené UNESCO-m a užili si ho v jeho súčasnej podobe. Mnohí pri spiatocnej ceste nevynechali skanzem drevených cerkví v Bardejovských kúpeľoch a kochali sa panenskou prírodou kraja.

Itinerár Ebicykla bol zostavovaný s úmyslom hviezdicovite spoznávať miesta, ktoré sme kedysi “iba preleteli”. Hvezdáreň v Roztokoch /pracovisko Podduklianskeho osvetového strediska vo Svidníku / sme si zvolili za svoje útočisko na tri noci, v pondelok podvečer čakalo na mnohých netradičné pripomenutie si 85-tich narodenín nášho hejtmana Jiřího Grygara. Spoločnými silami sme pri “náučnej ceste okolo našej Slnecnej sústavy”, cca pri Oortovom mračne, zasadili **Lipu Jiřího Grygara**, strom Slovanov, ako pripomienku na česko-slovenské korene Ebicykla a z úcty k nášmu oslávencovi Polnému Hejtmanovi S.J.

V utorok sa časť z nás rozhodla bicyklovať zašmodrchanými cestami-necestami, v poľskom pohraničí do Údolia smrti a bunkre vo Vyšnom Komárniku. Ďalší si zvolili okolie Svidníka po menej trekových cestách alebo návrat na hrad Zborov, ale večer, všetci spoločne, sme absolvovali prehliadku pozorovateľne nášho dočasného domova v Roztokoch.

Etapa z Roztokov do Lodomírova pri Kolonici zaručovala výživnú porciu 120 km bohom zabudnutou krajinou s cestami ako na hojdačke. Odmenou za vynaloženú námahu boli Medzilaborce s múzeom Andyho Warhola zakladateľa pop-artu, množstvo cerkví, všadeprítomné bociany, či dedinka Osadné s kostnicou vojakov z 1.svetovej vojny. Ržisér Marko Škop nakrútil o obci dokument "Osadné", ktorý na filmovom festivale v Karlových Varoch získal cenu za najlepší dokumentárny film.

Vo štvrtok dopoludnia sme zažili na Kolonici "stretnutie s astronómiou po 20-tich rokoch". V r. 2000 tu prebiehali realizačné práce na inštaláciu VNT / Vihorlatský Národný Teleskop/ s priemerom zrkadla 1m z Odesy. Dnes je tu špičkové pracovisko zamerané na monitoring kataklizmatických premenných hviezd, fotometriu zákrytových premenných a ďalšie odborné pozorovania, netradičné planetárium, M. A. R. S.,- Mobilná Astro Rotačná Stanica na vizuálne pozorovanie nočnej oblohy. Žiaľ, čakala nás ešte piata etapa a tak sa lúčime s hosťiteľmi p. Kudzejom a p. Dubovským, vysadáme "na kone" a smerujeme do NP Poloniny.

Ned'aleko Stakčina zastavujeme pri tzv. Panteóne, v Uliči obdivujeme miniatúry drevenných cerkví a v najvýchodnejšej obci SR v Novej Sedlici zrekonštruovanú drevenicu "rozprávkového dedka Večernička." V Zboji zastavujeme pri dôležitej astro zastávke tohto dňa. Je to systém informačných tabúl "Parku tmavej oblohy Poloniny", tzv. "**Symbolický cintorín obetí svetelného znečistenia**". V ich tesnej blízkosti sa nachádzal **model meteoritu Kňahyňa** aj so sprievodnými informáciami o ňom. Tento najväčší zaznamenaný kamenný meteorit v Európe, s hmotnosťou viac ako 500kg v r. 1866 zahučal z vesmíru a dopadol pri ukrajinskej obci Kňahyňa, niekoľko stoviek metrov od súčasnej našej hranice.

Celý týždeň čelili ebicyklisti ohromnému úpeku a tak v piatok vynechali slávne Sobranecké gitarové múzeum a rovno si to širovali k Zemplínskej Šírave. Mojou prioritou bol cintorín v Sobranciach, kde je pochovaný ocino, RNDr. Csere, ktorého si jeho rodné mesto uctilo pri príležitosti 100-ho výročia vzniku 1.ČSR titulom " Významný rodák mesta". Večer sa opäť všetci stretávame v Zemplínskej hvezdárni v Michalovciach, aby sme sa niečo zaujímavé dozvedeli od p. Komáreka o technickom vybavení a histórii tejto zrekonštruovanej hvezdárne.

Záverečná etapa nás priviedla do Európskeho hlavného mesta kultúry z r. 2013 do Košíc. V CVČ Domino sme si najprv vypočuli prednášku J. Grygara "**Tahity-cykl po stopách M.R.Štefánika**" a po jej skončení sa nezadržateľne priblížil záver celého nášeho putovania. Záverečné zhodnotenie obsahovalo poďakovanie p.Kaňukovi za nadštandardné ubytovanie a prijatie v Košiciach, ďalšie všetkým, ktorí sa podieľali na zdarnom priebehu Ebicykla. Ja musím osobitne vyzdvihnúť prácu našich "kuchtíkov grilovacej sekcie", Melantricha a Peťa Hružzu, za všetky ich mňamky, ktorými nás častovali v Roztokoch, a tiež veľké ďakujem za výdatnú pomoc Imrovi Kresťankovi a Milošovi Socháňovi, rodinke Obertovcov a Palimu Rapavému za výborné rady.... a napokon prírode, pretože ku nám bola vždy láskavá a dopriala nám vynikajúce pozorovacie podmienky nielen na terase CVČ v Košiciach.

Dovidenia v roku 2022 opäť niekde za riekou Moravou, tešíme sa na nové zážitky s ľuďmi, ktorí sú už 38 rokov ochotní tráviť svoju dovolenku zážitkovo a zdieľať krásne, smutné, veselé ale najmä spoločné spomienky.

.....Dodatok k článku č 1 :

Ako som spomínala, ročník Ebicykla začínal netradične, už v piatok vo HaP v Prešove prednáškou Paliho Gábora, riaditeľa arizonského pracoviska Vatikánskeho observatória na tému: “ Vatikánske observatórium včera a dnes”.

Dozvedeli sme sa zaujímavosti nielen o histórii observatória pôvodne /Castel Gandolfo z r 1582 neďaleko Ríma /ale aj o súčasnom pracovisku lektora na Mt. Graham v Azizone, ktorý pracuje so sofistikovaným ďalekohľadom VATT, ktorý je v tesnej blízkosti LBT najväčšieho binokulárneho ďalekohľadu na svete.

Dozvedeli sme sa, že napriek tomu, že má Vatikánske observatórium len cca 10 vedeckých pracovníkov, šírka ich vedeckého záberu je obdivuhodná

Dodatok č 2

Tentokrát sa s Vami chcem podeliť s úžasným nedeľným zážitkom, ktorý členom tzv “vlakovej sekcie” opäť pripravil a zabezpečil Vatikán.....

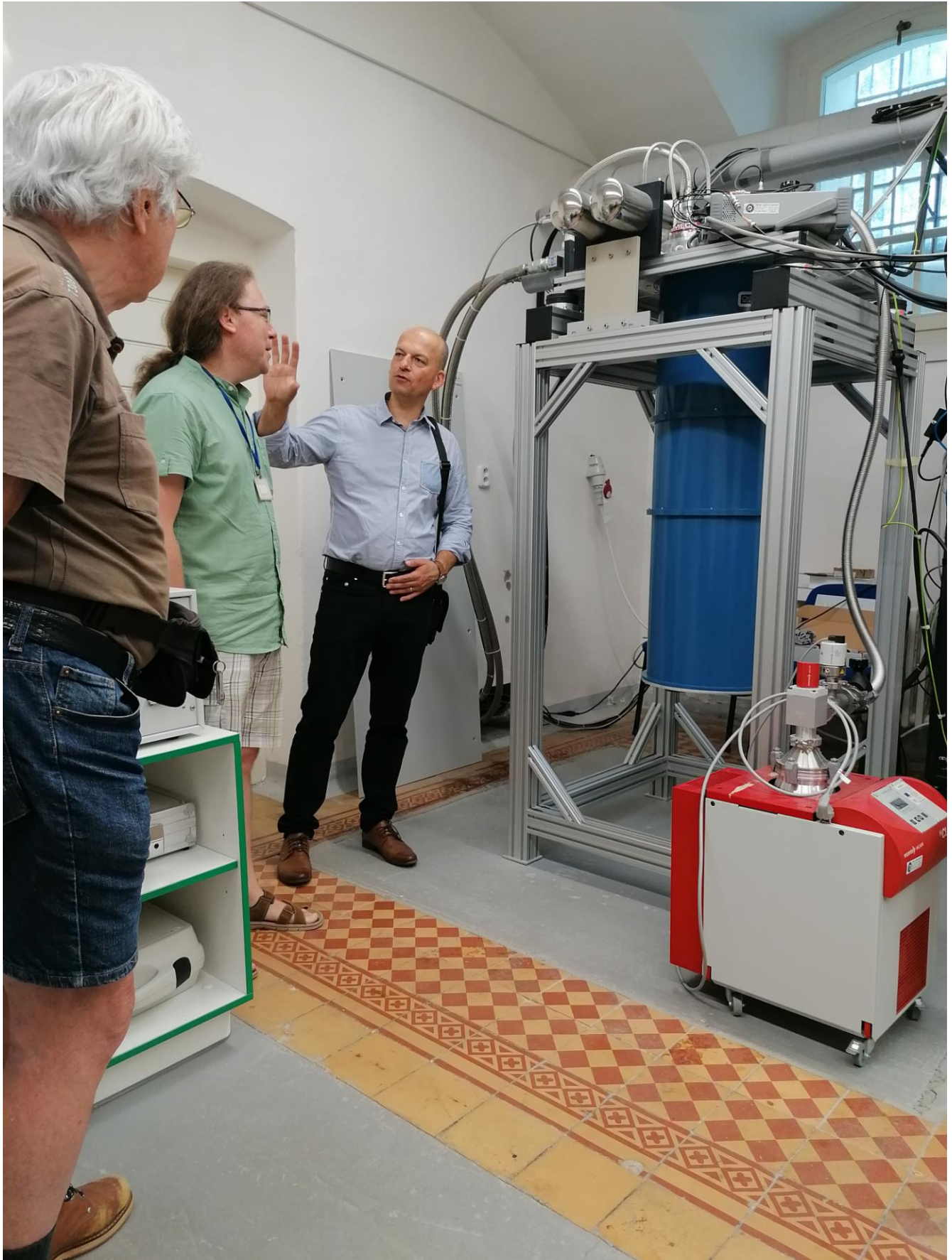
*Jednalo sa o exkurziu do **Centra pokročilých fyzikálnych štúdií materiálov v extrémnych podmienkach** , Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach....laicky povedané, vedecké pracovisko extrémne nízkych teplôt, blízkych 0° K kde sa tekuté 3He obohacovalo, a pri tom sa diali divy ako vo vesmíra za čias veľkého tresku....*

V Kláštore pod Znievom 19.8. 2021

Katarína MarkytanKa Ebicyklu

Elemír CSERE

*1917 + 1992

Narodil sa v sobranskej lekárnickej rodine a po štúdiách v Prahe chcel pokračovať v rodinnej tradícii. Vojnové roky však mladému Slovákov nepriali a školu musel po rozdelení Československej republiky opustiť. Štúdium farmácie dokončil v roku 1944 na Prírodovedeckej fakulte v Budapešti. Väčšinu života prežil v Hlohovci, kde pracoval. V roku 1954 založil pri podniku Slovakofarma Hlohovec astronomický krúžok, z ktorého sa postupne vyvinula Krajská hviezdáreň.

Elemír Csere sa venoval popularizácii astronómie, bol členom Slovenskej astronomickej spoločnosti, Slovenského zväzu astronómov amatérov a redaktorom časopisu KOZMOS. Je po ňom pomenovaná planétka 25778 (tzv. Csere planétka). Svoj aktívny a plodný život pán Csere ukončil v Sobranciach, kde je aj pochovaný.

III.